

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ/CEPHESİ (THKP/C) DEVRİMCİ YOL-ANKARA

(Bu özet sadece İddianame ve Gerekçeli Karar üzerinden çıkarılmıştır)

1980, 1981, 1982, 1983, 1984 ve 1985 yıllarının farklı tarihlerinde Ankara ili başta olmak üzere birçok farklı il ve ilçelerde Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma birimleri görevlileri tarafından yapılan operasyonlar sonucu DEVRİMCİ YOL üyesi, yöneticisi olmak, örgüte yardım etmek ve çeşitli eylemler içerisinde yer almak iddiasıyla çok sayıda kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınan kişiler 3 gün ile 120 gün arasında değişen sürelerle Ankara Emniyet Müdürlüğü başta olmak üzere birçok gözaltı merkezinde gözaltında kaldı.

1. Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı 1981/497 Esas, 1982/160 Karar Numaralı iddianame ile 26.02.1982 tarihinde 574 kişi hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde (1982/50 Esas) dava açtı. Yargılama devam ederken farklı tarihlerde 84 ayrı iddianame ile açılan davaların birleştirilmeleri sonucu, "ANA DEV-YOL" davası olarak da adlandırılan dava dosyasında sanık sayısı 723'e ulaştı.

2. Savcılıklar iddianamelerde sanıkların bir kısmının Anayasayı değiştirmeye cebren teşebbüs etmek, bir kısmının bu suça yardımcı olarak (fer'an) katılmak, bir kısmının Devrimci Yol'u kurmak, yönetmek ve örgütün üyesi olmak, bir kısmının bu örgüte yardım ve yataklık etmek, bir kısmının ideolojik amaçla adam öldürmek, öldürmeye teşebbüs, patlayıcı madde atma, bombalama, yaralama, kundaklama, ateş etme, kurşunlama, yakma, tehdit, gasp, bombalı-bombasız pankart asmak, bildiri dağıtmak, korsan mitinge katılmak, bir kısmının ise ruhsatsız silah ve mermi bulundurmamak suçlarından cezalandırılmalarını istedi.

3. Hazırlanan farklı iddianameler ile toplam 723 kişi hakkında açılan davalar "aralarında hukuki ve fiili irtibat olması" sebebi ile Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 1982/50 Esas sayılı dosyasında birleştirildi ve yargılama bu dosya üzerinden devam etti.

Mahkeme yargılama süresince 10 sanık hakkındaki davayı Tefrik etti (başka mahkemelerdeki dava dosyaları ile birleştirilmek üzere gönderdi), 1 sanık hakkında Muvakkat Tatil kararı verdi. Bu nedenle davada sanık sayısı her ne kadar 723 olarak görünmekte ise de Mahkeme 712 sanık hakkında hüküm kurdu.

4. İddianame ve Gerekçeli karara göre 723 kişiden sadece 53 kişi tutuksuz yargılandı. Yargılananların neredeyse tamamı **gözaltında iken kötü muamele ve işkence gördüğünü, baskıya maruz kaldığını beyan etti.**

Hakkında dava açılanların 88'i kadın, 635'i ise erkekti; hakkında dava açılanların 73'ü on sekiz yaşından küçük (çocuk) idi ve bu çocuklardan 38'i farklı suçlamalarla hapis cezası ile cezalandırıldı (ceza alan çocuklardan 3'ü de on beş yaşından küçük idi). Hakkında dava açılanlardan 7 kişi yargılama sırasında hayatını kaybetti ve bu kişiler hakkında Mahkeme, "davanın ortadan kaldırılmasına" karar verdi.

5. Sanıklar ve vekilleri tarafından yapılan ortak savunmalarında; soruşturma aşamasında usul hükümlerine riayet edilmediği, polis tarafından alınan ifadeler ve yine yetkisi olmadığı halde polis

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

tarafından yaptırılan yüzleştirmeler ile keşif mahiyetinde olan yer göstermelerin usule uygun olmadığı, ayrıca **tutuklu sanıkların cezaevinden alınarak emniyete götürülmeleri gibi yasal olmayan işlemlerin iddianamenin esasını ve temilini teşkil ettiğini**, bu nedenle yargılamanın durdurulmasına karar verilmesi gerektiğini,

İşkence ve diğer zalimane ve de küçültücü ceza ve muamelelerin önlenmesine dair Birleşmiş Milletler sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesine göre emniyet ifadelerinin sanık aleyhine delil sayılamayacağı, bu sözleşmenin mahkemelerce uyulması gereken bir usul yasası olduğunu, **sanıkların işkence altında alınmış olan ve sözleşmeye göre delil sayılması mümkün olmayan ifadelerin dosyadan çıkarılmasını** talep ettiler.

Mahkeme bu talepleri reddetti.

6. Askeri Savcılık, esas hakkındaki mütalaada:

Her sanığın hukuki durumunun, örgüt içerisinde üstlenilen göreve ve sübut bulan eylemine göre değerlendirilmesinin gerektiği, bu itibarla sadece örgütsel faaliyetlerde bulunan fakat şiddet hareketlerine katılmamak suretiyle gaye suçun icrai hareketlerine iştirak etmeyen sanıklar hakkında 765 Sayılı TCK'nın 168. maddesinin;

Örgüt mensubu olmamakla birlikte, örgüt mensuplarına bu sıfatlarını bilerek çeşitli şekillerde yardımda bulunanların "örgüte yardım" suçunu işledikleri kabul edilerek TCK'nın 169. maddesinin;

Devrimci Yol örgütü içerisinde yer alarak sadece örgütsel nitelikte faaliyette bulunan fakat şiddet hareketlerine katılmayan sanıkların örgüt içerisindeki fonksiyonlarının dikkate alınarak, örgüt içerisinde sevk ve idare ile görevli olduğu veya "hususî bir görevle vazifeli" olduğu kabul edilerek TCK'nın 168/1'inci maddesinin;

Afiş asmak, örgüte gelir temini için gazete dağıtım makbuzla para toplamak, hırsızlık yapmak, örgüte silah temin etmek, silah konusunda örgüt mensuplarını yetiştirmek, mitingde pankart taşımak, bildiri dağıtmak ve örgüt içerisinde kuryelik yapmak örgütsel faaliyetlerden sayıldığından, bu durumda bulunan sanıkların "örgütün sair efradı" olarak kabul edilerek TCK'nın 168/2'nci maddesinin;

Şiddet hareketlerine katılmak suretiyle gaye suça iştirak ettiği kabul edilen sanıklardan adam öldürme, sansasyon yaratacak şekilde silahlı gasp, birden fazla adam öldürmeye tam teşebbüste bulunanlarla, örgütün amacının gerçekleşmesi yolunda katıldıkları eylemleri nitelik itibariyle etkinlik arz eden sanıklar hakkında TCK'nın 146/1'inci maddesinin;

Şiddet eylemlerine katılmakla birlikte, gerçekleştirilen eylemlerin niteliği itibariyle gaye suçun gerçekleşmesinde fazla etkinliği görülmeyen sanıklar hakkında TCK'nın 146/3'üncü maddesinin uygulanmasını talep etti.

7. Yaklaşık yedi yıl süren dava sonunda, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi 1982/50 Esas ve 1989/14 Karar numarası ile 19.07.1989 tarihinde, yargılanan 723 kişiden 712 kişi hakkında 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) farklı maddelerinden KARAR VERDİ.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Mahkeme sanıklardan;

6136 Sayılı Kanuna muhalefet suçundan **15 kişi hakkında BERAAT**, örgüt üyesi olmak suçundan **161 kişi hakkında BERAAT**, Anayasal düzeni cebren değiştirmeye teşebbüs suçundan **2 kişi hakkında BERAAT**, patlayıcı madde kullanmak suretiyle korku ve isyana teşvik etmek suçundan **1 kişi hakkında BERAAT**, örgüt gücünden yararlanarak ya da silahla tehdit suçundan **2 kişi hakkında BERAAT**, suç faillerini saklamak suçundan **1 kişi hakkında BERAAT**, bombalama, ateş etme, patlayıcı madde atma suçlarından **4 kişi hakkında BERAAT**, kasten öldürme suçundan **28 kişi hakkında BERAAT kararı verdi.**

6136 Sayılı Kanun'a muhalefet suçundan **18 kişi hakkında zamanaşımı sebebiyle DÜŞME**, örgüte yardım ve yataklık etmek suçundan **122 kişi hakkında zamanaşımı sebebiyle DÜŞME kararı verdi.**

Aynı suçtan dolayı başka mahkemeler tarafından ceza verilen **10 kişi hakkında DAVANIN REDDİNE karar verdi (10 kişiden 2'si hakkında kesinleşmiş İDAM kararı var).**

2 kişi hakkında GÖREVSİZLİK (dava dosyasının Ankara Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmek üzere), **1 kişi hakkında MUVAKKAT TATİL**, **10 kişi hakkında dava dosyasının ilgili mahkemelerdeki dava dosyaları ile birleştirilmek üzere gönderilmiş olması sebebiyle TEFRİK**, **2 kişi hakkında GIYABI TUTUKLAMA** (yakalanmaları mümkün olmadığından, dava dosyalarının MUVAKKAT TATİLİNE ve Ankara Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar verdi) **kararı verdi.**

Anayasal düzeni cebren değiştirmeye teşebbüs suçuna asli fail olarak katılmak suçundan (TCK m. 146/1) **7 kişi hakkında İDAM**, **4 çocuk hakkında İDAM** (yaş küçüklüğü sebebiyle 765 Sayılı TCK'nın 55/1'inci maddesi uyarınca **3 çocuğun cezası YİRMİ SENE AĞIR HAPİS**, **1 çocuğun cezası ON ALTI SENE SEKİZ AY AĞIR HAPİS cezasına çevrildi**), **3 kişi hakkında İDAM** (3216 Sayılı Kanununun Geçici maddesinin B/b bendi delaletiyle ve aynı kanunun 1. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen Etkin Pişmanlık hükümlerinden yararlandırılarak, bu üç kişinin cezası ON BEŞ SENE AĞIR HAPİS cezasına çevrildi), **38 kişi hakkında MÜEBBET AĞIR HAPİS CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA** (müebbet ağır hapis cezası verilen 1 kişiye, 10 gün süre ile geceli gündüzlü bir hücrede tecrit edilmek suretiyle müebbet ağır hapis cezası verildi) **karar verdi.**

Anayasal düzeni cebren değiştirmeye teşebbüs suçuna fer'i fail olarak katılmak suçundan (TCK M. 146/3) **106 kişi hakkında** (bu suçtan ceza alanların 15'i çocuk idi ve çocuklardan 2'si de 15 yaşından küçük idi), örgüt üyesi olup, örgüt içinde özel bir görevi haiz olmak ve örgüt yöneticisi olmak suçundan (TCK M. 168/1) **23 kişi hakkında**, örgütün sair efradı olmak suçundan (TCK M. 168/2) **211 kişi hakkında** (bu suçtan ceza alanların 19'u çocuk idi ve çocuklardan 1'i 15 yaşından küçük idi), silah ticareti veya kaçaklığı suçundan (6136 Sayılı Kanun M. 12/2) **2 kişi hakkında CEZALANDIRMA kararı verdi.**

Mahkeme, bu cezalara ek olarak **340 kişi hakkında** ceza süresi kadar ya da ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına (TCK M. 31), **295 kişi hakkında** ceza süreleri kadar yasal kısıtlılık (TCK m. 33) altında bulundurulmalarına karar verdi.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Muhalefet şerhleri;

Duruşma Hâkimi Hüseyin ŞAHİN: Dava sonunda sanıklar hakkında verilen hükümlerde **75 kişi hakkında LEHE, 2 kişi hakkında ALEYHE** muhalefet şerhi koydu.

Üye Hâkim Tuncer BÜYÜKKAYMAKÇI: Dava sonunda sanıklar hakkında verilen hükümlerde **15 kişi hakkında LEHE, 2 kişi hakkında ALEYHE** muhalefet şerhi koydu.

Üye Hâkim Bnb. Fevzi UĞUR: Dava sonunda sanıklar hakkında verilen hükümlerde **1 kişi hakkında LEHE, 14 kişi hakkında ALEYHE** muhalefet şerhi koydu.

Üye Hâkim Bnb. Timuçin KURTMAN: Dava sonunda sanıklar hakkında verilen hükümlerde **5 kişi hakkında LEHE, 12 kişi hakkında ALEYHE** muhalefet şerhi koydu.

Tarafımızdan yukarıda belirtilen rakamlar, kişi sayısına göre değil, her bir kişi hakkında hükmedilen ceza maddelerine göre belirlenmiştir. Örneğin; bir kişi hem TCK M. 168/2'den hem de 6136 Sayılı Kanun'a muhalefetten ceza almışsa ya da bir suçtan ceza alıp diğer suçlamadan beraat etmişse her bir ceza ve beraat olgusu ayrı ayrı ele alınmış ve farklı suçlara göre ceza alan ve beraat eden kişi sayısı tespit edilmiştir.

Dava Dosyaları Koleksiyonumuzda bulunan, incelemesi ve analizi yapılan yalnızca yukarıda sayısı verilen İddianame ve Gerekçeli Karar'dır. Karar sonrasında bir üst mahkeme olan Askeri Yargıtay aşamasında ne olduğu, nasıl bir karar verildiği konusunda koleksiyonlarımızda belge, bilgi bulunmadığı için bilgi verilememektedir.